

На сесії Верховної Ради УРСР

10 липня у постійних комісіях Верховної Ради УРСР обговорювалися проект Декларації про державний суверенітет Української РСР та нова структура державного управління УРСР. Кореспонденти Укрінформ звернулися до голів деяких постійних комісій з проханням розповісти про їх роботу.

М. О. Шульга — голова Постійної комісії з питань державного суверенітету, міжреспубліканських і міжнаціональних відносин:

— Вчора Верховна Рада УРСР прийняла проект Декларації про державний суверенітет Української РСР за основу і запропонувала комісіям розглянути його. Передбачалося, що кожна з них сьогодні до 14 години передасть свої зауваження і пропозиції в нашу комісію. Разом з Комісією у питаннях законодавства і законності ми повинні їх розглянути і запропонувати доопрацьований проект на пленарне засідання сесії. Але поки що ми маємо документи лише від семи комісій.

Які ж питання визначають зміст дискусії? Як на мене, це, насамперед, наша позиція щодо укладення нового союзного договору: зробити це відразу і бути в співдружності суверенних республік, чи спочатку прийняти Декларацію про державний суверенітет, розробити Конституцію, тобто стати повністю незалежною республікою.

Не менш злободенні економічні аспекти. Мається на увазі економічна незалежність, що включає створення власного державного банку, співпрацю з іншими союзними республіками, з іншими державами тощо.

Нарешті, по-третє, це питання, пов'язані з рівністю всіх національних груп, які проживають на території республіки.

Чіткіше сформулювати основні положення документа, остаточно визначитись нам допоможе спільна робота з Постійною комісією у питаннях законодавства і законності.

В. І. Євтухов — голова Постійної комісії з питань розвитку базових галузей народного господарства:

— Основні питання, які розглядала наша комісія, економічні. В першу чергу це стосується підприємств, що розташовані на території республіки. Вони повинні, на нашу думку, бути підпорядковані урядові УРСР. Без цього економічна самостійність неможли-

ва. Ми вважаємо також, що в Декларації не обов'язково вказувати на те, що підприємства повинні перераховувати частину свого прибутку і оплатити за воду, землю, робочу силу місцевим Радам. Це можна включити, наприклад, в Закон про місцеве самоврядування. Головне — підприємства повинні сплачувати гроші республіці.

Розглянули ми і деякі політичні питання. Зокрема, за пропонували, щоб в Декларації поняття «українська нація» було змінено на «народ України». Що стосується армії, то ми за те, щоб наші юнаки проходили військову службу тільки на території України, пропонуємо ввести також положення про те, щоб внутрішні війська були підпорядковані виключно Верховній Раді.

Що стосується нової структури державного управління УРСР, яку комісія також обговорює, то, на жаль, в ній мало що змінилось. Вважаємо, що в республіці, особливо в економіці, сьогодні повинні бути радикальні зміни. Косметичний ремонт фасаду нічого не дасть. Підприємства мають бути зацікавленими в результатах своєї праці. Необхідно ліквідувати більшість міністерств в першу чергу промислових. Згідно закону підприємства самостійними. Тому потрібні лише координуючий центр.

В. М. Пилипчук, голова Постійної комісії з питань економічної реформи і управління народним господарством:

— Члени комісії цілком погодились з такими розділами Декларації, як екологія, культура, державність та деякі інші. А ось питання про збройні сили, укладення союзного договору стали темою гострої полеміки. Частина депутатів вважають, що власні збройні сили не потрібні. Але ряд депутатів висловлюються за власні національні військові формування у складі системи держбезпеки та в Міністерстві внутрішніх справ. Свої збройні сили, на їх думку, мати недоцільно через те, що це буде дорого коштувати. Але при цьому зовсім не враховується, що зараз ми утримуємо військові формування країни, витрачаємо на це чималі кошти з республіканського бюджету. Частина депутатів вважають, що мають бути національні військові формування і спільні (союзні) сили стратегічної оборони та стратегічного наступу.

(Закінчення на 4-й стор.)

На сесії Верховної Ради УРСР

(Закінчення. Початок на 1-й стор.)

Як економіст, науковець я бачу, що економічні зв'язки між радянськими республіками лишаються за будь-якого змісту суверенітету, бо ми тісно пов'язані міжреспубліканськими кооперованими поставками. Інша справа — змінити зміст цих зв'язків: ціни, обсяги та інше. Нам не повинні диктувати згори, з центру всі ці умови. Узбекистан, наприклад, не буде примусово віддавати Україні за безцінь свою бавовну. І ми в свою чергу не будемо за безцінь віддавати свої м'ясні ресурси, зерно, корисні копалини та інше.

Ми повинні визначитись з іншими республіками. Нині Б. М. Ельцин надіслав запрошення, щоб приїхала делегація України для підписання двостороннього договору. Двосторонній договір між республіками мають стати першим кроком. Після цього ми перейдемо до укладання багатостороннього договору про розв'язання проблем, що потребують інтеграції зусиль багатьох держав, які не в змозі вирішити самостійно. Наприклад, екологічних, де повинні бути загальносоюзна програма.

Деякі депутати або спекулюють, або просто не розуміють, коли говорять, що суверенітет — це розрив економічних зв'язків. Навіть вихід з СРСР не означає розриву економічних зв'язків. Якщо це припустити, то довгий час нашу економіку буде лихоманити.

Тепер щодо нової урядової структури. Думки в нашій комісії з цього приводу різні,

але більшість схиляється до того, що в умовах ринкової економіки не повинно бути галузевих міністерств. Вони не дадуть перейти на ринкову економіку. Необхідно мати тільки Міністерство сільського господарства і на перехідний період — Міністерство по промисловості і будівництву. Інші міністерства повинні створюватись за функціональною та цілювою ознакою.

□ □ □

11 липня відновилося пленарне засідання сесії. На його початку була оголошена заява народного депутата Української РСР В. А. Вавшка. В ній говориться:

Як відомо, 6 липня 1990 року сесія Верховної Ради Української РСР прийняла рішення про негайне повернення до Києва всіх народних депутатів УРСР, включаючи Голову Верховної Ради, що в ці дні беруть участь в роботі XXVIII з'їзду КПРС. Засоби масової інформації повідомили про це рішення широку громадськість. Таким чином, воно не залишилось внутрішньою справою українського парламенту, а набуло державного значення, що вимагає від мене адекватного реагування.

Перш за все, повідомляю, що мій від'їзд для участі в роботі партійного з'їзду був погоджений з членами Президії Верховної Ради УРСР на спеціальному проведенні з цього приводу нараді 28 червня цього року. Те, що жоден з членів Президії не сказав про це на сесії, хай надовго залишиться на їх совісті. На цій же нараді був проговорений по-

рядок роботи сесії як на пленарних засіданнях, так і в постійних комісіях, виходячи з того, що в усіх необхідних випадках у Києві будуть присутні один з заступників Голови Верховної Ради і Голова Ради Міністрів УРСР, що й було забезпечено.

Я відкидаю звинувачення у тому, що відсутність кворуму заважала розгляду питань порядку денного. Як відомо, при розгляді питання про відкликання до Києва делегатів XXVIII з'їзду КПРС у голосуванні брали участь 317 депутатів. Цієї кількості цілком достатньо для розгляду будь-яких питань і прийняття законів. Негайне зменшення кількості зареєстрованих депутатів при сиробах розглядати питання порядку денного свідчать лише про небажання певної частини депутатів це робити, виходячи, як цілком зрозуміло кожній неупередженій людині, з суто політичних мотивів.

Так що необхідні умови для продуктивної роботи сесії були, тільки не всі ними хотіли скористатися. Звичайно, ініціативу у створенні напруження на сесії Верховної Ради УРСР взяли на себе ті антикомуністичні, неконструктивні сили, що є у парламенті. Як завжди, їх не цікавило вирішення конкретних питань, навколо якої завгодно події вони намагалися і намагаються створити ажіотаж та конфронтацію.

А оскільки кожного дня в республіці ті чи інші події мають місце, то й харч для такого роду діяльності завжди є. Стосовно останніх подій, то можу нагадати, що лише кіль-

ка днів тому опозиція рішуче виступила проти моєї пропозиції у першочерговому порядку приступити до розгляду такого важливого і потребуючого значного часу питання як Декларація про державний суверенітет України. Зараз ті ж самі люди звинувачують і мене, і кого завгодно у зволіканні з розглядом того ж таки питання. Все це — політична гра, що не має ніякого відношення до інтересів народу. і не більше.

Далі. Вважаю, що розгляд будь-яких питань стосовно найвищої посадової особи в системі державної влади на Україні без погодження з нею хоча б по телефону та включення до порядку денного закладає дуже небезпечний прецедент. І справа тут зовсім не в особистих амбіціях, яких я, на щастя, позбавлений. Що ще раз доведу нижче.

Справа в тому, що встановлення влади, яка ґрунтується на законі і тільки на ньому, потребує обов'язкової поваги як до самої влади, так і до людей, які законним чином обрані для її здійснення і не припустилися порушень закону чи регламентних правил. Інакше — невпевненість людей у правах і можливостях представників влади, ланцюгова реакція від Верховної Ради республіки і аж до сільради і врешті решт беззладдя.

Повинен зважити і на те, що за мій негайний приїзд до Києва проголосували більше 200 членів партії, на найвищому форумі якої я присутній не тільки як делегат, але і як член Політбюро Центрального Комітету. Не можу не зверну-

ти увагу і на незрозуміло пасивну позицію у всій цій справі представників ЦК Компартії України, що входять до складу народних депутатів. Зважаючи на все вище сказане, приходжу до висновку, що зараз не маю у Верховній Раді УРСР надійної опори для здійснення програми економічного, соціального і культурного відродження України, як я її собі розумію. Оголошую про свою відставку з посади Голови Верховної Ради УРСР з сьогоднішнього дня — 9 липня 1990 року. Запевняю український народ, що нічим перед ним не завинив, дещо встиг зробити, хоча і дуже мало, бо доля не дала достатнього часу. Прощу мене вибачити. Хай щастить вам, люди добрі!

Заява приймається до відома. Сесія вирішує повернутися до цього питання після розгляду проекту Декларації про державний суверенітет Української РСР.

Потім слово було надано голові Постійної комісії Верховної Ради УРСР з питань державного суверенітету, міжреспубліканських і міжнародних відносин М. О. Шульзі. Він повідомив, що всі пропозиції і зауваження до проекту, які надійшли від депутатів і постійних комісій, ретельно розглянуті і враховані при його доопрацюванні. Голова комісії представив на розгляд сесії текст проекту Декларації, відповідей на запитання депутатів.

Сесія переходить до постановного обговорення проекту. Воно продовжувалось і на вечірньому засіданні.

Спец. кор. Укрінформ.